

บทที่ 5

สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมใน 5 อำเภอ คือ อำเภอ แม่แตง จำนวน 10 ราย อำเภอแม่ริม จำนวน 16 ราย อำเภอดอยสะเก็ด จำนวน 14 ราย อำเภอสันป่าตอง จำนวน 11 ราย และ อำเภอสารภี จำนวน 18 ราย รวมเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมทั้งหมด ทั้งหมด 69 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมและการรับซื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร

1. เพศ เกษตรกรที่สำรวจร้อยละ 88.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 11.6 เป็นเพศหญิง
2. อายุเกษตรกรร้อยละ 40.6 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 44.15 ปี เกษตรกรอำเภอแม่ริมมีอายุเฉลี่ยสูงสุด คือ 47.87 ปี รองลงมาคืออำเภอ สันป่าตอง 45.90 ปี และอำเภอดอยสะเก็ด แม่แตง สารภี ใกล้เคียงกันคือ 43.00ปี 42.70 และ 41.50 ตามลำดับ
3. ระดับการศึกษาเกษตรกรร้อยละ 53.6 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 10.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 18.8 จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละ 7.2 จบการศึกษาสูงกว่า ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. การเป็นสมาชิกในการเลี้ยงโคนม เกษตรกรอำเภอแม่ริมเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ สหกรณ์โคนมแม่ใจ เกษตรกรอำเภอแม่แตง เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจทั้งหมด อำเภอดอยสะเก็ดเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ สหกรณ์ป่าดิงห้วยหม้อ สหกรณ์โคนมแม่ใจ องค์การส่งเสริมกิจการโคนม สหกรณ์สันกำแพง-แม่ออน อำเภอสันป่าตอง เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ องค์การส่งเสริมกิจการโคนม และสหกรณ์โคนมแม่วาง อำเภอสารภีเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ สหกรณ์โคนมป่าดิงห้วยหม้อ และองค์การส่งเสริมกิจการโคนม

ข้อมูลด้านการเลี้ยงโคนม

1. แปลงหญ้า เกษตรกรร้อยละ 53.6 ไม่มีแปลงหญ้าอาหารสัตว์เป็นของตนเองและเกษตรกรร้อยละ 46.4 มีแปลงหญ้าเป็นของตนเอง โดยที่อำเภอคอยสะเกีคมีเกษตรกรที่มีแปลงหญ้าเป็นของตนเองมากที่สุดถึงร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ อำเภอแม่แตง ร้อยละ 70.0 ในอำเภอสันป่าตองไม่มีแปลงหญ้าถึงร้อยละ 90.9

2. จำนวนแรงงาน เกษตรกรร้อยละ 62.3 ใช้แรงงานจำนวน 2 คนในการเลี้ยงโคนม จำนวนแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 คน

3. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม เกษตรกรร้อยละ 65.2 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม 1-6 ปี ประสบการต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 23 ปี ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 6.39 ปี

4. จำนวนโคนม เกษตรกรร้อยละ 42.0 มีจำนวนโคนม 1-10 ตัว (ฟาร์มขนาดเล็ก) ร้อยละ 40.6 มีจำนวนโคนม 11-20 ตัว(ฟาร์มขนาดกลาง) และร้อยละ 17.4 มีจำนวนโคนมมากกว่า 20 ตัว (ฟาร์มขนาดใหญ่)

5. จำนวนโครีดนม เกษตรกรร้อยละ 91.9 มีจำนวนโครีดนม 1-10 ตัว ซึ่งในอำเภอแม่ริม แม่แตง และคอยสะเกีค เกษตรกรทุกฟาร์มมีจำนวนโครีดนม 1-10 ตัว และจำนวนโครีดนมเฉลี่ยเท่ากับ 6.39 ตัว

5. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยของทั้ง 5 อำเภอเท่ากับ 10.40 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยในอำเภอแม่ริมสูงสุดคือ 11.26 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน รองลงมาคือ 11.22 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอสันป่าตอง 10.47 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอแม่แตง 10.34 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอคอยสะเกีค 9.22 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอสารภี

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้เฉลี่ย ของทุกอำเภอเท่ากับ 10,786.29 บาทต่อเดือน โดยอำเภอสารภีมีรายได้สูงที่สุดคือ 15,613.28 บาทต่อเดือน เกษตรกรร้อยละ 53.6 (37 คน) มีรายได้จากการเลี้ยงโคนม 5,001-15,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 27.5 (19 คน) มีรายได้จากการเลี้ยงโคนมน้อยกว่า 5,001 บาทต่อเดือน เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงโคนมสูงสุด 42,890 บาทต่อเดือน และต่ำสุด 1,300 บาทต่อเดือน

ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการรับสื่อของเกษตรกร

1. การได้รับข่าวสารจากการเลี้ยงโคนม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสาร จากหนังสือพิมพ์สูงถึงร้อยละ 72.2 รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 68.1 และวิทยุ 63.8 เอกสารแผ่นพับร้อยละ 53.6 นิตยสารปศุสัตว์ ร้อยละ 52.2 และ หอกระจายข่าวร้อยละ 40.6

2. การได้รับคำปรึกษาหารือจากบุคคลต่าง เกษตรกรได้รับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 91.6 รองลงมาคือเพื่อนบ้าน ร้อยละ 62.5 พนักงานจากบริษัทเอกชนร้อยละ 39.1 นักวิชาการ ร้อยละ 24.3 อาสาสมัครร้อยละ 18.8

2. พฤติกรรมการรับสื่อหนังสือพิมพ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ได้รับสื่อหนังสือพิมพ์ คือร้อยละ 78.3 จำนวนเฉลี่ย 13.9 ครั้ง หนังสือพิมพ์ที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมอ่าน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รองลงมาคือเดลินิวส์

3. พฤติกรรมการรับสื่อวิทยุ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 14.5 ที่ไม่ได้รับฟังวิทยุเลยในรอบ 1 เดือน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65.3 ได้รับสื่อวิทยุ 21-30 ครั้งต่อเดือน จำนวนเฉลี่ย 19.4 ครั้ง ฟังข่าวเกษตรกรร้อยละ 53.6

4. พฤติกรรมการรับสื่อโทรทัศน์ การได้รับ สื่อโทรทัศน์พบว่าเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 ได้รับสื่อโทรทัศน์ และเกษตรกรร้อยละ 66.7 ที่นิยมดูข่าวเกษตรกรได้รับสื่อโทรทัศน์พบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 ได้รับสื่อโทรทัศน์ และเกษตรกรร้อยละ 66.7 ที่นิยมดูข่าวเกษตรกร จำนวนเฉลี่ย 28.9 ครั้ง สถานีโทรทัศน์ที่เกษตรกรนิยมดูร้อยละ 66.7 นิยมดูโทรทัศน์ช่อง 7 รองลงมาร้อยละ 42.0 คือช่อง 3

ข้อมูลด้านความรู้และ การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม

1. ความรู้ ความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกคือมากที่สุดคือเรื่องของประเภทของอาหาร ร้อยละ 100 และรองลงมาคือคุณภาพของหญ้าและการผสมโคนมร้อยละ 98.6 และเรื่องของการผสมโคสาว การจัดการโคนม และการฉีดวัคซีนก็มีคะแนนรองลงมา ความรู้ที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุดถึงร้อยละ 92.8 คือปริมาณการให้อาหารหยาบแห้งที่เหมาะสม รองลงมาร้อยละ 85.5 คือการให้ปริมาณอาหารหยาบสดที่เหมาะสมและปริมาณน้ำสะอาดที่โคต้องการในแต่ละวัน ร้อยละ 72.4 คือการกักโคก่อนนำเข้าฝูง ร้อยละ 57.9 คือการให้อาหารข้นแก่แม่โคใกล้คลอด คะแนนความรู้เฉลี่ยในอำเภอ แม่แตง สูงที่สุดคือ 14.90 คะแนน แต่ในอำเภออื่น ๆ ก็ใกล้เคียงกันมาก รองลงมาคือ

อำเภอสารภี 13.17 คะแนน อำเภอคอกยสะเก็ด 12.78 คะแนน อำเภอแม่อริม 12.68 คะแนน และ อำเภอสันป่าตอง 12.00 คะแนน

2. การปฏิบัติ การปฏิบัติที่เกษตรกรปฏิบัติถูกต้องมากที่สุดคือการทำวัคซีนคือร้อยละ 98.6 การเสริมแร่ธาตุให้โคลรองลงมา ร้อยละ 97.1 การถ่ายพยาธิ ร้อยละ 92.8 การทำความสะอาดคอกโค ร้อยละ 91.3 และการตรวจน้ำนมก่อนรีด ร้อยละ 89.9 ซึ่งในการปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่เป็นประจำและปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม เรื่องการปฏิบัติที่ไม่ยอมกระทำของเกษตรกรร้อยละ 44.9 คือการทำบันทึกบัญชีฟาร์ม รองลงมา ร้อยละ 15.8 คือการตรวจอาหาร การเป็นด้านนมอีกเสบ ร้อยละ 13.0 และการล้างคอก ร้อยละ 10.1 คะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมในทุกอำเภอคือ 7.93 คะแนน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับความรู้อันเนื่องมาจากการเลี้ยงโคนม และพบว่า การอ่านนิตยสารการปศุสัตว์และการอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับน้อยกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม และพบว่า โทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อยกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยเรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อ ความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม ของเกษตรกร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1.เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังนั้นการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรควรใช้วิธีการและสื่อที่เหมาะสมกับผู้ที่มีการศึกษาคำให้มากขึ้น เช่น ควรมีภาพประกอบมาก ๆ เพื่อความเข้าใจที่ดี และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ตัวอักษรขนาดพอเหมาะหรืออาจใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมด้วย

2.ควรมีเจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านการเลี้ยง โคนมแก่เกษตรกรอย่าง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ รวมไปถึงการนำ ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมเข้าไปถ่ายทอด ให้แก่เกษตรกรด้วย

3.เกษตรกรส่วนมากไม่มีแปลงหญ้าของตนเอง เกษตรกรให้ความสำคัญในการจัดทำแปลงหญ้าอาหารหยาบน้อยลง ซึ่งอาจมาจากการขาดแคลนพื้นที่ และความรู้ในการทำแปลงหญ้า ทำให้ขาดอาหารหยาบ แต่อาศัยการเก็บเกี่ยวหญ้าพื้นเมือง จากภายในหรือภายนอกหมู่บ้าน เกษตรกรบางราย ที่นิยมไปซื้อเศษวัสดุที่เหลือทิ้งจาก โรงงาน เช่น เศษถั่ว แครอท กากมะเขือเทศ มันเทศ เปลือกข้าวโพด เกษตรกรเห็นว่าเศษวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงาน จะทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง และเนื่องจากถั่วต่าง ๆ มีโปรตีนค่อนข้างสูง จึงประหยัคอาหารชั้น แต่ว่าการใช้เศษวัสดุที่เหลือทิ้งจากโรงงานให้โคกิน จะมีข้อเสียคือไม่ทราบจำนวนที่ควรให้ และพอเหมาะกับความต้องการของโลก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แหล่งวิชาการต่าง ๆ ควรทำการวิจัยเรื่องนี้และควรให้ความรู้กับเกษตรกรในการจัดหาอาหารหยาบทดแทนหญ้าสด เช่น วัสดุเหลือใช้จากโรงงาน การทำหญ้าหมักหรือฟางหมักแก่เกษตรกร

4.ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำบันทึกบัญชีฟาร์ม เพื่อเกษตรกรได้รับทราบรายรับ รายจ่ายของฟาร์ม ซึ่งเป็นผลดีต่อการวางแผนการจัดการฟาร์ม

5.การรับสื่อของเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับชมหรือฟังในช่วงตอนเย็น ดังนั้นการให้ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ควรมีการกำหนดเวลาในช่วงเย็นและค่ำ จึงจะตรงกับเวลาที่เกษตรกรได้รับสื่อและควรให้เหมาะสมกับความรู้ของเกษตรกรด้วย

6.การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์และการอ่านนิตยสารการปศุสัตว์ทำให้เกษตรกรมีความรู้และการปฏิบัติดีขึ้นดังนั้นในการส่งเสริมหรือให้ความรู้ในการเลี้ยงโคนมควรให้ความรู้ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารการปศุสัตว์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรขยายขอบเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างขึ้น ควรมีการวิจัยขยายผลออกไปในจังหวัดอื่น ด้วยทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม ได้ตรงตามเป้าหมายเหมาะสมในทุกพื้นที่
2. ในเรื่องของกรรับสื่อ ควรศึกษาถึงการให้ความรู้ในการเลี้ยงโคนมผ่านทางสื่อต่าง ๆ มีมากน้อยเพียงใด และเวลาใดเหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการ
3. แบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้มีข้อบกพร่องอยู่บ้างดังนั้นการวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ควรร่างแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ที่ศึกษา